

פרשת בחוקותי

והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחוחכם (כו, לא)

בעמק ברכה (הגש"פ ב') הביא מן המדרש, דלאחר החורבן הקריבו קרבו פסח במקום המקדש, והקשה שם דהנה מדהקריבו קרבן פסח מוכרח דבנו שם מזבח, ותמוה דא"כ אמאי לא הקריבו בו גם שאר הקרבנות, והביא שם בשם הנצי"ב ליישב זאת, לפי מה שמבואר בקרא דידן דלאחר החורבן לא יהיו הקורבנות לריח ניחוח, וכיון דתנן בזבחים (מו, ב) דלשם ששה דברים הזבח נזבח וכו', לשם ריח ולשם ניחוח, א"כ הכא שנאמר ד'לא אריח בריח ניחוחכם', נמצא דא"א להקריב קורבנות, דאף דאמנם הני ששה דברים לא מעכבי, בכל זאת כל זה הוא רק בראוי לריח ניחוח, אולם אם אינו בתורת ריח ניחוח מעכב, וככלל דכל הראוי לבילה. ומה דקרבן פסח כן הקריבו אחר החורבן הוא משום דבפסח לא נאמר 'ריח ניחוח', ועל כן שרי להקריבו אף שלא יהיה בו ריח ניחוח. ומבואר בדבריו דבקרבת פסח ליכא ריח ניחוח.

וצ"ע מהמבואר בילקוט (מלאכי רמז תקפ"ט), אהא דכתיב 'וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות' בזה"ל, 'רבי אומר כימי עולם כימי נח, שנאמר כי מי נח זאת לי, וכשנים קדמוניות כימי הבל שלא היתה עבודת אלילים בעולם', והנה איתא בפרקי דר"א (פרק כ"א) 'הגיע ליל יו"ט של פסח, אמר לו אדם (הראשון) לבניו בליל זה עתידין ישראל להקריב קרבנות פסחים, הקריבו גם אתם לפני בוראכם', עיי"ש, ומבואר קמן להדיא דהבל הקריב את קרבנו כדן קרבן פסח, ואעפ"כ מבואר דהיה בו ריח ניחוח.

ויש ליישב, דהנה מה דקרבן פסח אינו לריח ניחוח, הוא רק משום ששורש מצוותו היא 'משכו וקחו לכם', וביארו חז"ל משכו ידיכם מע"ז וקחו לכם, כלומר דבכך הראו ישראל את אמונתם בה' ולא באלילי מצרים, והנה קרבן שכל מהותו אינה אלא לאפרושי מעבודת כוכבים, באמת אינו לריח ניחוח, אמנם אצל הבל דמבואר בחז"ל 'דלא הייתה עבודת אלילים בעולם', א"כ אצלו אף קרבן פסח היה לריח ניחוח, ושפיר נאמר במדרש דקרבן הבל ערב לפניו ית'.

ויש להוסיף לפ"ז, דהנה לעת"ל דתתבטל עבודת האלילים, באמת יהיו כל הקרבנות לריח ניחוח, (דזהו מה שמצלינן ב'וערבה לה' מנחת יהודה כשנים קדמוניות'), וא"כ אף קרבן פסח יהיה לריח ניחוח, ובזה מתבאר באופן נפלא מה דאיתא בהגדה של פסח בברכת אשר גאלנו 'ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון', ונתקשה שם בעמק ברכה מהו אריכות הלשון הא פשיטא דאם יזרק הדם על המזבח יהיה זה לרצון.

ולהמתבאר ניחא, דבאמת קרבן פסח בזמן הבית לא היה לרצון ממש, כיון דכל עניינו היה לאפוקי מעבודת אלילים כפסח מצרים, אולם לעת"ל דיהיה ה' למלך על כל הארץ, וממילא תערב אז מנחתינו כשנים קדמוניות שלא הייתה עבודת אלילים בעולם, א"כ אף קרבן פסח יהיה רק לשם ריח ניחוח לה', ושפיר יזרק אף דמו לרצון ממש, ודו"ק.

מקור: יחלק שלל